

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smlouvy uzavírané se spotřebiteli na trhu elektronických komunikací - 3. díl

Předchozí díl minisérie se věnoval zvláštnímu výkladovému pravidlu a relativní kogentnosti. Poslední díl se bude věnovat rozboru ustanovení, která zákon považuje a priori za nepřiměřené, tzv. black list a dále i rozboru grey listu, tedy seznamu, který indikuje vyšší pravděpodobnost nepřiměřenosti vyjmenovaných ujednání, pakliže však mají být tato ujednání označena za nepřiměřená, musí být proveden test férovosti dle generální klauzule.

Grey list a Black list

Zákonodárce neopomenul v § 1813 OZ zkrátit práva podnikatele (nevhodně uvedenou) vyvratitelnou právní domněnkou, kterou zakázal ujednání, jež v rozporu s požadavkem přiměřenosti zakládají významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele.[1] Užití vyvratitelné právní domněnky za současného užití zákazu se jeví býti jako zcela nevhodné, neboť přeci nelze prokazovat, že uvedené ustanovení něco nezakazuje, když to zakazuje. Čili ani takový důkaz nemůže jasně stanovený zákaz nikterak překonat. Z ustanovení § 1815 OZ vyplývá, že právní následky nepřiměřenosti nemusejí vždy nastoupit, což však stále nenapravuje absurdní užití vyvratitelné právní domněnky.[2]

V současné době (tj. do zjednání nápravy)[3] se lze vypořádat s problematikou nešťastně užití právní domněnky pomocí výkladového ustanovení dle § 2 odst. 2 OZ.[4] Taktéž ani čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13/EHS neobsahuje konstrukci právní domněnky. Pravděpodobně pro legislativce mohlo být zavádějící v českém překladu užití výrazu „je považována“. Ministerstvo spravedlnosti, vědomo si této chyby, navrhlo odstranit tuto vyvratitelnou právní domněnku pomocí připravované novelizace.[5] Věcně tak lze konstatovat, že se nebude jednat o změnu, která by měla nějaký závažný dopad, ale pouze o odstranění logického nesmyslu.

Ve druhé větě tohoto paragrafu zákonodárce stanovil výjimku, že tento požadavek neplatí pro ujednání o předmětu plnění nebo ceně, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.[6]

Česká formulace této výjimky neodpovídá ani formulaci unijního zákonodárce, který ve čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13/EHS stanovil, že: „posouzení nepřiměřené povahy podmínek se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto podmínky sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“ Jazykový rozdíl vyjádření těchto dvou ustanovení je patrný na první pohled, neboť unijní úprava stanoví, že se tato výjimka netýká jakéhokoliv předmětu plnění a jakékoliv úplaty. Zákonodárce EU chtěl vyloučit pouze **hlavní** předmět smlouvy a přezkum **adekvátnosti** plnění.[7] Připravovaná novelizace občanského zákoníku se snaží tento rozpor v textaci české a unijní úpravy napravit, když slova „předmětu plnění nebo ceně“ nahrazuje slovy „hlavním předmětu závazku ani pro posouzení přiměřenosti vzájemného plnění“ [8]

„Smyslem ustanovení je ochrana spotřebitelů proti zneužívání moci podnikateli, především v případě jednostranně formulovaných typových smluv, a proti nepřiměřenému omezení práv spotřebitelů. Jde o ochranu před nepoctivým jednáním podnikatele. Důraz je kladen na transparentnost jednání

podnikatele jako předpoklad svobodného rozhodnutí spotřebitele. Cílem není dosažení rovného postavení stran, pokud jde o práva a povinnosti stran (předpokladem je pouze významná nerovnost v právech a povinnostech, navíc pouze ve spojení s porušením požadavku přiměřenosti, nepřezkoumává se vzájemný poměr plnění). Spotřebitel je svobodný i v možnosti učinit pro sebe nevýhodné rozhodnutí.“[\[9\]](#)

Tímto paragrafem je nastavena obsahová kontrola ustanovení smlouvy. Tato kontrola má za účel hlídat, aby podnikatel nezneužíval své silnější postavení na úkor zranitelného a slabšího spotřebitele. Při kontrole konkrétních případů musí aplikující orgán zkoumat okolnosti konkrétního případu, neboť § 1813 OZ je obecným pravidlem pro určení nepřiměřeného ujednání (tzv. Grey list) a v § 1814 OZ následuje příkladný výčet výslovně zakázaných ujednání (tzv. Black list, jsou to ustanovení, u kterých není zapotřebí přiměřenost dle 1813 OZ vůbec zkoumat, neboť jsou zakázána za všech okolností). Zvláštní úpravu zakázaných ujednání pak nalezneme i v dalších normách právního řádu, např. v § 63 odst. 7[\[10\]](#) nebo v § 63 odst. 8[\[11\]](#) ZEK, ve znění do 31. 12. 2021. Jeví se být obtížným vyjmenovat veškerá zákonodárcem zakázaná ujednání, práce se proto zaměřuje na obecné pravidlo v § 1813 OZ a jeho výjimky a na některá výslovně zakázaná ustanovení.

Institut přiměřenosti není nikde v českém právním řádu definován a zakotven, ale má se jím na mysli přiměřenost mezi právy a povinnostmi stran. Jedná se tedy o vyváženost pomyslné smluvní roviny. Cílem není, aby tato rovina byla „dokonale rovná“. Může být dokonce „mírně nakloněná“ ve prospěch jedné smluvní strany (klidně i podnikatele); přípustné však není, aby smluvní rovina byla nakloněna významně ve prospěch podnikatele.

Ustanovení § 1813 OZ je výsledkem transpozice směrnice Rady 93/13/EHS. Ta však užívá termín „unfair terms“[\[12\]](#) a český překlad na pojem „nepřiměřená ustanovení“ se nedá považovat za zcela správný, jelikož se dle názoru autora nejedná o synonyma. Neférová (nespravedlivá), respektive zneužívající ustanovení už ze své podstaty obsahují protiprávní jednání, zatímco u nepřiměřeného ustanovení se bude muset zkoumat intenzita vyváženosti mezi právy a povinnostmi smluvních stran a teprve posléze může být rozhodnuto o případné protiprávnosti zkoumaného ujednání. Připravovaná novela OZ tuto nepřesnost odstraňuje, když slovo „zakázaná“ nahrazuje slovem „zneužívající“.[\[13\]](#)

První premisou pro uplatnění testu ne/přiměřenosti je, aby se jednalo o ustanovení ve věci spotřebitelské smlouvy. Ve věci následného postupu s cílem zjistit, zda se jedná o nepřiměřené ustanovení, je nezbytné postupně zjistit, zda: (i) jde o smluvní ujednání, (ii) zakládá významnou nerovnováhu práv a povinností stran, (iii) jde o nerovnováhu v neprospěch spotřebitele, (iv) tato nerovnováha je v rozporu s požadavkem přiměřenosti. Přezkumu podléhá celá smlouva, vyjma ustanovení upravujících předmět plnění a jeho cenu, pokud jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem – viz obecný požadavek dle § 1811 odst. 1 OZ. Nejsou-li poskytnuty jasně a srozumitelně, výjimka se na ně neuplatní a podléhají přezkumu jako veškerá ostatní ustanovení smlouvy. Důvod pro stanovení této výjimky je ten, že zákonodárce chtěl ponechat autonomii vůle spotřebiteli v rozsahu rozhodování o stěžejních smluvních prvcích.[\[14\]](#)

Ad i) smluvní ujednání – Při posuzování, zda se jedná o ustanovení spotřebitelské smlouvy, které je přímo součástí smlouvy, je potřeba posoudit mj. i to, zda nedošlo ke změně smlouvy, zda nebyla uzavřena nějaká dohoda, zda došlo k řádné inkorporaci obchodních podmínek apod. Dále je nezbytné zjistit, zda neexistují i jiné důvody, proč k přezkumu podle § 1813 OZ nepřístupovat, např. (kvůli) existenci kogentních ustanovení (např. § 630 OZ nebo § 2898 OZ). Přezkumu pak podléhají i jednostranná právní jednání, jako je např. prodloužení promlčecí lhůty uznáním dluhu dle § 2053 OZ nebo vzdání se práva namítat relativní neplatnost dle § 1755 OZ či vystavení kvitance dle § 1949 OZ.[\[15\]](#)

Zajímavá je také skutečnost, že směrnice 93/13/EHS nepracuje explicitně s pojmem spotřebitelské

smlouvy, ale jsou to právě ony, na které tato směrnice cílí. Stěžejním kritériem pro aplikaci institutu zneužívajících ustanovení je postavení osob, nikoliv předmět smlouvy. Z působnosti této směrnice musí být vyňaty mj. pracovní smlouvy, smlouvy týkající se dědického práva, smlouvy týkající se rodinného práva a smlouvy týkající se zřizování a organizace společností nebo dohod o sdružení fyzických osob (bod 10 odůvodnění směrnice Rady 93/13/EHS).

Transpozice směrnice 93/13/EHS do OZ je v tomto ohledu do značné míry benevolentnější, neboť rozšiřuje aplikaci právní úpravy zneužívajících ujednání ve smlouvách mezi spotřebitelem a podnikatelem na všechna smluvní ujednání, vyjma výjimky v § 1813 OZ.[\[16\]](#)

Ad ii) kritérium významné nerovnováhy práv a povinností stran – Prvním způsobem, jak zkoumat postavení spotřebitele a následně posuzovat významnost případné nerovnováhy práv a povinností smluvních stran, je porovnání smluvních ujednání se zákonnou úpravou, podle které by bylo postupováno v případě neexistence onoho smluvního ujednání. Porovnává se tedy případné zhoršení podmínek, ke kterému došlo díky odchýlení se od zákonné úpravy. Druhým způsobem je posuzování míry rovnováhy práv a povinností mezi podnikatelem a spotřebitelem, např. mají-li sjednanou stejnou délku promlčecích lhůt. Ani případ, kdy veškerá práva a povinnosti nejsou u obou smluvních stran obdobná, ještě nebude nutně zakládat významnou nerovnováhu, a tím pádem ani nepřiměřenost takového ustanovení. Existují totiž objektivní skutečnosti vycházející např. z různých rizik – u nájmu věci (modemu) bude mít pouze podnikatel zvýšený zájem na řádném a včasném vrácení věci, a proto může jednostranně užít institut smluvní pokuty k posílení svých práv; teprve založí-li dané ustanovení významnou nerovnováhu v právech, bude se jednat o nepřiměřené ustanovení podle § 1813 OZ.[\[17\]](#)

Ad iii) nerovnováha v neprospěch spotřebitele – Další podmínkou k založení nepřiměřenosti ustanovení je existence v neprospěch spotřebitele nakloněné smluvní roviny, důsledkem čehož dochází ke zhoršení právního postavení spotřebitele. Je důležité, aby jednotlivá ustanovení smlouvy byla zkoumána v kontextu ostatních smluvních ustanovení, neboť jedno ustanovení v neprospěch spotřebitele může být kompenzováno jinými ustanoveními, která budou v jeho prospěch. Tento jev lze nazvat vyrovnáním rovnováhy, např. sjednání kratší doby záruky, respektive kratší doby odpovědnosti za vady zboží, může kompenzovat ustanovení o nižší kupní ceně.[\[18\]](#)

Ad iv) nerovnováha je v rozporu s požadavkem přiměřenosti – ve věci otázky, za jakých okolností je způsobena významná nerovnováha „v rozporu s požadavkem dobré víry“, judikoval SDEU, že je potřeba ověřit „*zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy.*“[\[19\]](#)

„Rovněž z odůvodnění směrnice 93/13/EHS (bod 16) vyplývá, že při hodnocení kritéria „dobré víry“, resp. „přiměřenosti“, je nutno vzít v úvahu sílu vyjednávacích pozic stran (např. intenzitu zájmu na uzavření smlouvy, odbornost stran, případy, kdy spotřebitel diktuje podmínky smlouvy), zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou (např. ujednání bylo vloženo do smlouvy s ohledem na zvláštní požadavky spotřebitele, k jejich vyvážení apod.), a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele. Požadavek přiměřenosti může být uspokojen podnikatelem, jestliže jedná poctivě a přiměřeně s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu (např. svůj zájem na kontrole věci × zájem spotřebitele nebýt obtěžován).“[\[20\]](#)

Smlouva má za cíl uspokojení potřeb smluvních stran, a proto by skutečnost, že je jedna ze stran v silnějším postavení (zpravidla podnikatel), neměla zakládat neodůvodněné výhody pro žádnou smluvní stranu. Podnikatel by zkrátka neměl své silnější postavení zneužívat. V ideálním případě by obsah smlouvy měl obsahovat i rozumné odůvodnění vzniku kontraktu (preambuli). Ujednání lze rozdělit na individuálně sjednaná a ta, která individuálně ujednána nebyla. Platí, že za individuální

ujednání nelze považovat za ujednání, jejichž obsah neměl spotřebitel reálnou možnost ovlivnit. Tedy je-li připraveno podnikatelem a spotřebitel neměl možnost o jeho obsahu licitovat. Dále je potřeba zmínit, že plní-li spotřebitel zneužívající ustanovení, neznamená to, že tím takové ustanovení konvaliduje.

K tomu, aby se ale spotřebitel při poskytování služeb elektronických komunikací svého práva úspěšně dovolal, mu většinou nezbyvá nic jiného než se obrátit na ČTÚ případně na obecný soud. V rámci správního řízení ČTÚ vydá rozhodnutí, které potvrdí, či vyvrátí, že se jedná o zdánlivé ustanovení smlouvy z důvodu nepřiměřenosti. V souladu se zásadou kontradiktornosti (čl. 47 LZPEU) je rozhodující orgán povinen informovat strany o zjištění, že smlouva obsahuje zneužívající ustanovení, a informovat je o jejich právu se k vydanému posouzení vyjádřit.[\[21\]](#)

Shledání nepřiměřenosti některého z ustanovení ve smlouvách se spotřebitelem je sankcionováno zdánlivostí, jelikož se k němu nepřihlíží. Pokud se tedy takové ustanovení ve smlouvě vyskytne, nepřihlíží se k němu, neboť nevyvolává žádné právní následky a je považováno za právně bezvýznamné.[\[22\]](#)

Zákon ani důvodová zpráva nezakazují užití dohody o narovnání či salvátorské klauzule - která stanoví, že týká-li se důvod nepřiměřenosti jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu smlouvy oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas (§ 576 OZ). Poněkud jiný názor má ovšem SDEU, který dohody o narovnání v zásadě uznává, ale salvátorská ujednání v zásadě nikoliv, a to z důvodu, že tyto neobstojí z důvodu požadavku jasnosti a srozumitelnosti.[\[23\]](#)

U sankce zdánlivosti platí výjimka, a to v případě, že se takového ustanovení dovolává sám spotřebitel (§ 1815 OZ). Připravovaná novela neplánuje nikterak upravovat tento paragraf, což z pohledu autora nelze považovat za zcela racionální, jelikož NS ČR totiž dospěl k závěru, že sankcí není zdánlivost, ale absolutní neplatnost nepřiměřeného ustanovení. Tento závěr však nezapadá do kontextu jiných ustanovení občanského zákoníku, ve kterých se hovoří o tom, že pokud se k ujednání nepřihlíží, tak se jedná o zdánlivost. A proto by bylo vhodné jednou pro vždy vyřešit tuto otázku.

Následky nepřiměřenosti spočívají mimo jiné i v tom, že je-li nějaké ustanovení označeno za nepřiměřené, neznamená to, že lze aplikovat dispozitivní úpravu, která by jinak byla užitá, pokud by takovéto ustanovení vůbec neexistovalo. V této doktríně, která se ve spotřebitelských smlouvách uplatní, lze spatřovat sankci pro podnikatele, který schválně „zkouší“, co všechno mu u spotřebitele projde, aby si nemohl následně říci: *„Nevadí, tak to neprošlo, spokojím se tedy se zákonnou (dispozitivní) úpravou, která by tak či onak byla aplikována, i pokud bych to býval nezkusil.“* Např. v případě nepřiměřeně sjednaných úroků z prodlení může podnikatele mrzet. V zásadě lze použít dispozitivní úpravu v případě nepřiměřenosti nějakého ustanovení pouze v případě, pokud by ujednaná smlouva bez tohoto nepřiměřeného ujednání nemohla být plněna - nemohla existovat - a zároveň by takový následek pro spotřebitele byl zvláště nepříznivý (např. pokud by zapůjčené peníze musel vrátit ihned, nebo pokud by došlo ke změně hlavního závazku smlouvy).[\[24\]](#)

V § 1814 OZ stanovil zákonodárce Black list. Jedná se o explicitně zakázaná ujednání, u kterých měl zákonodárce zvláštní potřebu je vyjmenovat a jmenovitě zakázat. Navrhovaná právní úprava tento seznam upravuje[\[25\]](#) a rozšiřuje o některé další skutkové podstaty.[\[26\]](#) Dále bude připravenou novelou do § 1814 OZ přidán druhý odstavce přidávající vyvratitelnou právní domněnku, pomocí níž se na rozdíl od prvního odstavce pouze předpokládá, která ustanovení jsou zakázaná.[\[27\]](#)

Ani výše zmíněná připravovaná novela občanského zákoníku však nikterak nereflektuje výjimky, které ve směrnici 93/13/EHS jsou, a to např. cenové doložky.[\[28\]](#)

Závěr kapitoly

V této minisérii byl vymezen pojem *spotřebitelské smlouva*, u které bylo zjištěno, že se jedná o závazky mezi specifickými subjekty – podnikatelem a spotřebitelem, nikoliv že se jedná o konkrétní smluvní typ, jak by mohlo být mylně usuzováno. Sledovala se snaha legislativce při definování základních pojmů, u kterých se snažil o jasnost, srozumitelnost a přehlednost, neboť právě text spotřebitelské smlouvy má být pro průměrného spotřebitele dostatečně čitelný, přehledný a logicky uspořádaný.

Nejen do pozice účastníka, ale i do pozice uživatele služeb elektronických komunikací, se často dostávají právě spotřebitelé, kterým nezbyvá než studovat svá práva a povinnosti v nikoliv zcela ucelené úpravě. Na spotřebitele to může působit zmatečným dojmem, jelikož hledá-li úpravu odpovědnosti za vady prodávaného zboží, musí spotřebitel hledat právní úpravu kromě dílu o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem např. i v rámci ustanovení o koupi, respektive v pododdíle o prodeji zboží v obchodě. Speciální právní úprava spotřebitelského práva se pak nenachází pouze napříč OZ, ale též v dalších samostatných zákonech (např. OchSpotř, ZEK nebo v zákoně o spotřebitelském úvěru) nebo v přímo aplikovatelných normách EU.[\[29\]](#)

Současná právní úprava (dokreslená judikaturou) obsahuje vcelku přehledné, jasné a srozumitelné normy, které uspokojivě definují základní pojmy nezbytné k předcházení sporných situací. Otázkou však zůstává, zda tento názor sdílejí též samotní spotřebitelé, kteří mají zpravidla nejčastěji čerpat z této právní ochrany. Nelze se proto nezbavit obavy, zda spotřebitelé mají dojem, že zákonodárce nebyl při tvorbě norem dostatečně přehledný a srozumitelný.

Mgr. Daniel Martiška,
Legal Counsel

[\[1\]](#) Princip přiměřenosti je svázán s principem poctivosti dle § 6 OZ. Což reflektuje i vládní návrh zákona. Viz VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 11 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[\[2\]](#) HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 424.

[\[3\]](#) VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 11 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[\[4\]](#) Srov. s OPOLZEROVÁ, Kristýna. Právní regulace obsahu smlouvy v B2C vztazích (z hlediska ochrany spotřebitele). Praha, 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta, s. 19.

[\[5\]](#) Ibid.

[6] Srov. s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3676/2018 ze dne 30. září 2020.

[7] Srov. HULMÁK, Milan. Kontrola cenových ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 123 a 169 an.

[8] VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 11 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[9] HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 423.

[10] „V případě, že podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující připojení k veřejné komunikační síti uzavírá se spotřebitelem smlouvu na dobu určitou, nesmí tato doba při prvním uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací přesáhnout 24 měsíců. Podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující připojení k veřejné komunikační síti je povinen umožnit uživateli uzavření smlouvy i na dobu nejvýše 12 měsíců; tím není vyloučena možnost uzavření smlouvy na delší dobu v případě, že o to uživatel požádá.“

[11] „Smluvní ujednání, která by obsahovala takové podmínky a postupy pro ukončení smlouvy, které jsou odrazující od změny poskytovatele služeb elektronických komunikací, jsou neplatná.“

[12] V překladu do češtiny „neférová“ respektive „zneužívající ustanovení“.

[13] VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 10 a 11 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[14] HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 424–425.

[15] Ibid.

[16] PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. § 1813 [Zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách]. In: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 190.

[17] HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 425–426.

[18] HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 427.

[19] Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 14. března 2013 ve věci Mohamed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa), stížnost č. C-415/11.

[20] HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 428.

[21] Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 21. února 2013, ve věci Fővárosi Bíróság (nyní Fővárosi Törvényszék) věc č. C-472/11 bod 31.

[22] K § 1813 – § 1815, Důvodová zpráva In: VLÁDA. Vládní návrh zákona občanský zákoník (konsolidovaná verze). Praha: Poslanecká sněmovna, 2011. Sněmovní tisk 362/0, 6. volební období [online]. [cit. 2020-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[23] Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 9. července 2020, ve věci XZ proti Ibercaja Banco SA, věc č. C-452/18.

[24] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 26. března 2019, ve věci Abanca Corporación Bancaria SA a Bankia SA proti Albertovi Garcíovi Salamancovi Santosovi, Alfonsovi Antoniovi Lauovi Mendozovi a Verónice Yulianě Rodríguez Ramírez, ve spojených věcech C-70/17 a C-179/17 a Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019, ve věci Kamil Dziubak a Justyna Dziubak proti Raiffeisen Bank International AG, věc č. C-260/18.

[25] VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 14 až 16 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>>.

[26] VLÁDA. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Poslanecká sněmovna, 2020. Sněmovní tisk 994/0, 8. volební období. čl. I odst. 17 [online]. [cit. 2021-02-01]. Dostupné >>> [zde](#).

[27] Ibid, čl. I odst. 18.

[28] Příloha PODMÍNKY UVEDENÉ V ČL. 3 ODST. 3 odstavce 2 písm. d) směrnice 93/13/EHS.

[29] Např. nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91, ve kterém je stanovena odpovědnost za zrušení či zpoždění letu.

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)